

*Биць В. В.
група Ф-32
Науковий керівник: Турчин Л. Я.,
к. е. н., доцент кафедри
підприємництва, торгівлі та
маркетингу ТНЕУ*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ В М. ТЕРНОПОЛІ В КОНТЕКСТІ ПОБУДОВИ «РОЗУМНОГО МІСТА»

На сучасному етапі розвитку міст постало надзвичайно важливе питання вдосконалення системи громадського транспорту. В першу чергу це зумовлено тим, що якість послуг громадського транспорту є візитівкою будь-якого міста. По-друге, сучасні тенденції розвитку «розумних міст» (Smart city) вимагають впровадження новітніх інноваційних технологій практично у всіх секторах управління містом і, насамперед, це стосується громадського транспорту.

Система громадського транспорту Тернополя представлена такими видами транспорту як автобуси, що функціонують у звичайному режимі; автобуси, що функціонують у режимі маршрутного таксі; тролейбуси. Перевезення забезпечують як комунальні перевізники так і приватні, що мало б посилювати конкуренцію в даній галузі та спонукати перевізників поліпшувати якість послуг громадського транспорту.

На сьогоднішній день в місті була проведена розбудова контактної мережі в нових пасажиронасичених районах та районах багатоповерхової забудови. Завдяки цьому було організовано нові та модернізовані старі тролейбусні та автобусні маршрути, що дозволило підвищити рівень транспортної зв'язаності віддалених мікрорайонів з основними точками міста[2]. З урахуванням концепції «розумного міста» розбудова тролейбусної контактної мережі є надзвичайно позитивним явищем в розвитку громадського транспорту міста, адже електротранспорт набуває все більшої популярності в розвинених країнах Європи, завдяки своєму помірному впливу на навколишнє середовище.

Важливими позитивними тенденціями в розвитку громадського транспорту Тернополя є можливість в режимі он-лайн відстежити рух громадського транспорту, визначити точний час прибуття на конкретну зупинку. Позитивним моментом є також наявність у місті «розумних зупинок», на яких встановлені спеціальні табло, на яких відображається розклад руху громадського транспорту. Проте, варто зазначити, що такі табло встановлені лише на найбільших зупинках міста і функціонують за рахунок коштів комерційних підприємств.

Крім позитивних тенденцій у розвитку громадського транспорту існують і такі, що стримують перетворення Тернополя у «розумне місто». Насамперед це якість та зручність перевезення. Щодо зручності, то варто сказати про відсутність спеціального обладнання для можливості користування транспортом людям з обмеженими можливостями. У багатьох розвинених країнах цю проблему давно вирішено за допомогою встановлення в громадському транспорті спеціальних пандусів, для того аби люди з обмеженими

можливостями могли безперешкодно ним користуватися. Щодо якості транспортних послуг, то варто відзначити, що згідно з опитуванням, яке було проведено за сприянням кафедри підприємництва, торгівлі та маркетингу Тернопільського національного економічного університету та особисто Борисової Т. М., 64% опитаних респондентів відзначили високий рівень забруднення громадського транспорту, а 58% - скаржилися на недостатність вільних місць у транспорті [1, с.14].

Ще однією негативною тенденцією є недостатність інформативних інструментів транспортної системи таких як: електронні табло в салонах, голосове оголошення зупинок, карт руху даного громадського транспорту. Хоча в деяких тролейбусах практика голосового оголошення зупинок діє, проте вона є недосконалою через часту несправність обладнання, збої в системі оголошення. За результатами опитування більшість респондентів, а саме близько 70% вважають першою необхідністю встановлення розкладу руху в транспорті та голосового оголошення зупинок [1, с.14].

Досить неоднозначною є тенденція впровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду в громадському транспорті міста Тернополя. Автоматизована система обліку оплати проїзду запроваджується на виконання вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду в міському пасажирському транспорті» [2]. В Тернополі дана система була запроваджена 2 січня 2018 року, завдяки їй було розроблено «Електронний квиток» та «Соціальну карту Тернополянина». Внаслідок впровадження даної системи власники таких квитків і карток можуть розраховуватися безготівково в автобусах та тролейбусах. Було обладнано спеціальні пункти поповнення квитків, а громадський транспорт обладнано стаціонарними терміналами (валідаторами), якщо це автобуси, та ручними терміналами, якщо це стосується тролейбусів. Громадяни, які не мають «Електронного квитка» або «Соціальної карти Тернополянина» можуть оплати проїзд готівкою, однак така послуга коштує дорожче.

Дана система оплати проїзду має як позитивні так і негативні наслідки. Серед позитивних наслідків варто відмітити, що Тернопіль став одним із перших міст, де було запроваджено цивілізовану систему оплати проїзду, яка вже чимало років активно функціонує в розвинених країнах світу. Завдяки електронним квиткам вартість проїзду для громадян не змінилася, що є надзвичайно важливо для жителів міста. Ще однією позитивною рисою є те, що завдяки даній реформі тепер можна вести облік кількості пасажирів, які користуються громадським транспортом впродовж дня.

Негативними сторонами автоматизованої системи оплати проїзду є те, що не всі мешканці міста виготовили електронні квитки до початку впровадження змін і тому не мають змоги економити на проїзді і сплачують за вищими тарифами. Наявність випадків умисного виведення валідаторів з ладу власниками або водіями транспортних засобів, аби мати змогу привласнювати необліковані кошти. Тому дана система є досить недосконалою, зважаючи на певні недоліки в її роботі, і потребує доопрацювання. На мою думку, необхідно посилити контроль за перевізниками та водіями з боку держави.

Отже, з точки зору побудови «розумного міста» транспортна система міста Тернополя має значні недоліки, проте як бачимо і значні позитивні тенденції впровадження інноваційних інструментів транспортної системи як технологічних так і інформаційних. Хоча Тернопіль ще не можна назвати «розумним містом», проте фундамент для його побудови вже міцно закладено. Подальшими важливими кроками має стати вдосконалення системи автоматизованої оплати проїзду; підвищення якості надання транспортних послуг; проведення маркетингової діяльності для того, щоб підвищити попит споживачів на екологічні види транспорту.

Список використаної літератури:

1. Борисова Т. М. Оцінка якісних параметрів надавачів послуг міського громадського транспорту Тернополя: результати емпіричного дослідження [Текст] / Тетяна Михайлівна Борисова // Український журнал прикладної економіки. – 2017. – Том 2. – № 3. – С. 11-18. – ISSN 2415-8453.
2. Стратегія розвитку Тернопільської області на період до 2020 року, затверджена рішенням сесії обласної ради від 04.01.2016 р. № 28. – [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/publication/content/20090.htm>.